

1 Co znamenají pojmy „výživné“ a „vyživovací povinnost“ v praxi? Které osoby musí platit výživné jiné osobě?

Vyživovací povinnost je povinnost jednoho rodinného příslušníka poskytovat jinému rodinnému příslušníkovi prostředky k obživě. Jde o zákonný institut, to znamená, že je stanovena obecně na základě zákona a podléhá určitým pravidlům – není tedy možné ji upravit dohodou mezi stranami. Jde o právo *in personam* a zaniká úmrtím oprávněné osoby.

Osoba má nárok na výživné pouze tehdy, není-li schopna pracovat a postrádá prostředky k obživě.

Výživné může požadovat oprávněná osoba od následujících osob a v následujícím pořadí: manžel nebo bývalý manžel, děti, rodiče, vnoučata a pravnoučata, sourozenci, prarodiče a příbuzní ve vzestupné linii. Jestliže osoba, která je první na řadě, není schopna výživné poskytovat, hradí výživné osoba, která je další v pořadí.

Je-li osoba povinna poskytovat výživné dalším osobám, výživné se platí v následujícím pořadí (přičemž jsou vyloučeny osoby, které jsou dále v seznamu): děti, manžel nebo bývalý manžel, rodiče, vnoučata a pravnoučata, sourozenci, prarodiče a příbuzní ve vzestupné linii.

V případě rozvodu má nárok na výživné pouze ten z manželů, který rozvod nezapříčinil.

2 Do jakého věku může dítě dostávat vyživovací příspěvek? Liší se pravidla pro výživné týkající se nezletilých od pravidel týkajících se dospělých?

Rodiče musí platit výživné na nezletilé děti mladší 18 let bez ohledu na to, zda jsou tyto děti schopny pracovat nebo mají vlastní prostředky k obživě. Na děti, které jsou starší 18 let, musí rodiče platit výživné, pokud děti nejsou schopny si samy obstarat živobytí z vlastního příjmu nebo majetku během řádného studia na střední škole (do 20 let) či vzdělávacím zařízení nebo vysoké škole (do 25 let), ale pouze v případě, že placení výživného nepůsobí rodičům mimořádné obtíže.

Výživné na bývalého manžela se platí nejdéle po dobu tří let od ukončení manželství, pokud se strany nedohodly na delším období, a vyživovací povinnost zaniká, jestliže se ten z manželů, který výživné pobírá, znovu ožení či provdá.

3 Měl bych se s žádostí o výživné obrátit na příslušný orgán nebo na soud? Jaké jsou hlavní prvky tohoto postupu?

Nárok na výživné se uplatňuje u soudu, a to bez ohledu na jeho povahu, výši výživného, osobu, která o výživné žádá, a osobu, od níž se placení výživného požaduje. Věcně příslušným je okresní soud (*rajonen sad / районен съд*). Místně příslušným je soud v místě bydliště navrhovatele nebo odpůrce.

Navrhovatel si může vybrat soud, který mu vyhovuje.

4 Je možné podat žádost jménem příbuzného (pokud ano, jakého stupně) nebo jménem dítěte?

Nárok na výživné pro nezletilé osoby uplatňuje rodič s rodičovskou odpovědností nebo opatrovník.

Nárok na výživné pro nezletilé osoby ve věku od 14 do 18 let podává dítě samo, a to s vědomím a souhlasem rodiče s rodičovskou odpovědností nebo opatrovníka.

5 Jestliže mám v úmyslu podat žalobu, jak zjistím, který soud je příslušný?

Je-li nárok na výživné uplatněn v rámci řízení ve věcech manželských, jsou k určení nároku na výživné a vypořádání návrhu týkajícího se manželství příslušné bulharské soudy, jestliže jeden z manželů je bulharským státním příslušníkem nebo má v Bulharsku obvyklé bydliště. Věci týkající se výživného na bývalého manžela projednávají soudy, které jsou příslušné pro rozvodové řízení.

Bulharské soudy jsou příslušné ve věcech týkajících se osobních a majetkových vztahů mezi rodiči a dětmi, pokud má odpůrce obvyklé bydliště v Bulharsku, pokud je navrhovatel bulharským státním příslušníkem nebo pokud dítě či rodič, který je stranou řízení, je bulharským státním příslušníkem nebo má obvyklé bydliště v Bulharsku.

Ve výše uvedeném případě je rozhodné bulharské právo, jak je uvedeno níže v otázkách 18, 19 a 20.

6 Musím jako žalobce podat žalobu skrze nějakého prostředníka (např. advokáta, ústředního nebo místního orgánu atd.)? Pokud ne, jaké postupy se použijí?

Nároky na výživné se uplatňují u soudu, a to bez ohledu na jejich povahu, výši výživného, osobu, která o výživné žádá, a osobu, od níž se placení výživného požaduje. Věcně příslušným je okresní soud a právní zastoupení není povinné. Místně příslušným je soud v místě bydliště navrhovatele nebo odpůrce.

Navrhovatel si může vybrat soud, který mu vyhovuje.

7 Musím platit poplatky za podání žaloby? Pokud ano, o jakou částku se bude přibližně jednat? Jsou-li mé finanční prostředky nedostačující, může mi být poskytnuta právní pomoc k úhradě nákladů řízení?

Navrhovatelé ve věcech týkajících se výživného jsou osvobozeni od soudních poplatků. Je-li výživné přiznáno, soud nařídí odpůrci, aby uhradil soudní poplatky a náklady vzniklé navrhovateli v průběhu řízení.

Právní zastoupení není ve věcech týkajících se výživného povinné.

Strany řízení mohou získat právní pomoc za podmínek obvyklých pro její poskytování. Tyto podmínky jsou stanoveny v zákoně o právní pomoci (*Zakon za Pravnata Pomosh / Закон за Правната Помощ*).

8 Jaký druh výživného soud pravděpodobně přizná? Jak se výše výživného vypočítá? Může být rozhodnutí soudu přezkoumáno, pokud se životní náklady nebo rodinné poměry změní? Pokud ano, jak (např. prostřednictvím systému automatické indexace)?

Výše výživného se určuje podle potřeb osoby, která na něj má nárok, a možností osoby, která je má platit. Minimální částka výživného, kterou platí rodič na nezletilé dítě, se rovná čtvrtině minimální mzdy stanovené vládou. Výši výživného určí soud podle potřeb dítěte a prostředků rodiče.

Soud může stanovit výživné v nižší než minimální sazbě, pokud o dítě pečuje stát nebo pokud to ospravedlňují jiné významné okolnosti. Soud může stanovit výživné vyšší, než je maximální stanovená částka, pokud je to nezbytné k uspokojení mimořádných potřeb dítěte a je-li rodič schopen je poskytovat bez zvláštních obtíží. Na žádost stran lze rozhodnutí o stanovení výživného změnit nebo zrušit, dojde-li ke změně okolností.

Výživné se platí měsíčně. Ze zpožděných plateb se platí zákonný úrok. Soud může rovněž schválit výživné ve formě věcného plnění.

9 Jak a komu bude výživné vypláceno?

Výživné se platí osobně osobě, která na něj má nárok. V případě nezletilých ve věku od 14 do 18 let se platí přímo jim, ale s vědomím a souhlasem rodiče s rodičovskou odpovědností.

Výživné na děti ve věku do 14 let se platí prostřednictvím rodiče s rodičovskou odpovědností nebo opatrovníka.

10 Neplatí-li dotčená osoba (dlužník) výživné dobrovolně, jaké kroky je možné učinit, aby byla k placení přinucena?

Výživné se platí měsíčně. V prodlení s platbou běží zákonný úrok.

Soudní rozhodnutí, která vstoupila v platnost, lze vykonat za podmínek a prostřednictvím řízení podle občanského soudního řádu (*Graždanski Procesualen Kodeks / Граждански Процесуален Кодекс*).

11 Popište prosím stručně případná omezení týkající se výkonu rozhodnutí, zejména pravidla ochrany dlužníka a promlčecí a prekluzivní lhůty ve vašem systému výkonu rozhodnutí.

Výkon rozhodnutí provádí státní soudní vykonavatel nebo exekutor podle volby oprávněné osoby.

Státní soudní vykonavatelé pracují pro vykonavatelskou službu okresního soudu (*rajonen sad / районен съд*) a jejich místní působnost se shoduje s místní příslušností soudu.

Soukromí exekutoři působí v rámci zeměpisné příslušnosti příslušného krajského soudu (*okražen sad / окръжен съд*).

Viz výkon rozhodnutí.

12 Existuje nějaká organizace nebo orgán, které mi mohou pomoci při vymáhání výživného?

Zákon o ochraně dětí (*Zakon za Zakrila na Deteto / Закон за Закрила на Детето*) vymezuje řadu ochranných opatření včetně informování dětí a rodičů o jejich právech a povinnostech a zaručení právní pomoci ze strany státu. Podle § 15 zákona o ochraně dětí mají děti nárok na právní pomoc a na opravné prostředky ve všech řízeních, která se dotýkají jejich práv nebo zájmů. Právní pomoc poskytuje Národní úřad pro právní pomoc.

Zákon o advokacii (*Zakon za Advokaturata / Закон за Адвокатурата*) výslovně stanoví, že bezplatnou právní pomoc a podporu osobám, které mají nárok na výživné, mohou poskytovat bulharští advokáti a advokáti z EU. Je-li v takovém případě nařízeno protistraně, aby uhradila náklady spojené s řízením, může advokát požadovat odměnu, kterou určí soud.

13 Mohou (vládní nebo soukromé) organizace zaplatit namísto dlužníka zálohu odpovídající plné výši výživného nebo jeho částí?

Jestliže povinná osoba nařízené výživné neplatí, platí je za povinnou osobu stát za podmínek a prostřednictvím postupů stanovených v nařízení vydaném vládou. V rámci sociální pomoci stát pečuje o potřebné osoby, jestliže podle zákona není nikdo jiný povinen nebo schopen poskytovat výživné.

14 Pokud se nacházím v tomto členském státě a dlužník má bydliště v jiné zemi:

14.1 Může mi pomoci orgán nebo soukromá organizace v tomto členském státě?

Ano, postupem podle nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. Bulharská republika je rovněž stranou smluv o vzájemné pomoci s řadou zemí včetně několika zemí, které nejsou členskými státy EU. Ústředním orgánem je podle těchto smluv ministerstvo spravedlnosti a z této pozice poskytuje pomoc na návrhy členů veřejnosti.

14.2 Pokud ano, jak se mohu na takový orgán nebo soukromou organizaci obrátit?

Ústředním orgánem je ministerstvo spravedlnosti, které lze kontaktovat na této adrese:

Ministerstvo spravedlnosti

Ul. Slavjanska 1

1040 Sofie

Bulharsko

tel.: (+359 2) 92 37 555

fax: (+359 2) 987 0098

kontaktní osoba:

E_Gyurova@justice.government.bg

M_Parvanova@justice.government.bg

15 Pokud se nacházím v jiné zemi a dlužník v tomto členském státě?

15.1 Mohu svou žádost adresovat přímo orgánu nebo soukromé organizaci v tomto členském státě?

Ano, postupem podle nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. Nachází-li se navrhovatel v zemi, s níž Bulharská republika uzavřela smlouvu o vzájemné právní pomoci, může navrhovatel požádat o pomoc ministerstvo spravedlnosti, které je podle této smlouvy ústředním orgánem.

15.2 Pokud ano, jak se mohu na takový orgán nebo soukromou organizaci obrátit a jaká pomoc mi může být poskytnuta?

Postupem podle nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností nebo postupem stanoveným v příslušné smlouvě o vzájemné právní pomoci.

Kontaktní údaje ministerstva spravedlnosti jakožto ústředního orgánu jsou uvedeny výše.

16 Je tento členský stát vázán Haagským protokolem z roku 2007?

Ano, Bulharská republika je vázána Haagským protokolem z roku 2007.

17 Pokud tento členský stát není vázán Haagským protokolem z roku 2007, jaké právo bude použitelné pro pohledávku výživného podle pravidel mezinárodního práva soukromého? Jaká jsou příslušná pravidla mezinárodního práva soukromého?

Viz odpověď výše.

18 Jaká pravidla upravují přístup ke spravedlnosti v přeshraničních věcech v rámci EU podle struktury kapitoly V nařízení o vyživovacích povinnostech?

Použitelná ustanovení jsou uvedena v nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností a v § 627a až 627c občanského soudního řádu (v platnosti od 18. června 2011).

Je-li rozhodnutí vydáno v členském státě, který je vázán Haagským protokolem z roku 2007, návrh na výkon rozhodnutí na základě písemností uvedených v článku 20 nařízení Rady (ES) č. 4/2009 se podává ke krajskému soudu v místě trvalého bydliště povinné osoby nebo v místě výkonu povinnosti. Odmítnutí nebo odložení výkonu ve smyslu článku 41 nařízení Rady (ES) č. 4/2009 nařizuje krajský soud.

Návrh na prohlášení rozhodnutí či jiného aktu vydaného v členském státě EU, který není vázán Haagským protokolem z roku 2007, za vykonatelné se podává ke krajskému soudu v místě trvalého bydliště povinné osoby nebo v místě výkonu povinnosti. Kopie návrhu k doručení povinné osobě se nepředkládá. Soud přezkoumá návrh nevěřejně. V rozhodnutí, kterým se návrhu vyhovuje, soud stanoví lhůtu pro odvolání podle čl. 32 odst. 5 nařízení Rady (ES) č. 4/2009. Prozatímní výkon rozhodnutí není možný. V rozhodnutí, kterým se návrhu vyhovuje, soud rovněž vynese rozhodnutí o prozatímních a preventivních opatřeních, o která se žádá. Takové rozhodnutí má povahu rozsudku. Proti rozhodnutí lze podat opravný prostředek ze skutkových nebo právních důvodů k sofijskému odvolacímu soudu (*Sofijski apelativen sad / Софийски апелативен съд*), a to za podmínek a prostřednictvím postupů stanovených v článku 32 nařízení Rady (ES) č. 4/2009. Proti rozhodnutí sofijského odvolacího soudu se lze odvolat pouze z právních důvodů k Nejvyššímu kasačnímu soudu.

19 Jaká opatření přijal členský stát, aby zajistil, že ústřední orgány plní činnosti popsané v článku 51 nařízení o vyživovacích povinnostech?

Byly provedeny změny v počtu a struktuře zaměstnanců ředitelství pro mezinárodní právní ochranu dětí a mezinárodní osvojení, mezi jehož úkoly patří činnosti, které byly ministerstvu spravedlnosti jakožto ústřednímu orgánu přiděleny nařízením Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. Tomuto ředitelství byla svěřena pravomoc k tomu, aby při zpracovávání návrhů týkajících se vyživovacích povinností podle nařízení Rady (ES) č. 4/2009 podávaných členskými státy EU navázalo styky s Generálním ředitelstvím

civilních registračních a správních služeb (GRAO) při ministerstvu pro regionální rozvoj a veřejné práce, Státní agenturou pro příjmy a Národním úřadem pro právní pomoc.

Poslední aktualizace: 23/12/2015

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.